

Avaleht>Kohtuasja algatamine>ELi ja liikmesriikide õigussüsteemid>Liikmesriikide erikohtud Liikmesriikide erikohtud

Portugal

See teabeleht sisaldab teavet erikohtute korralduse kohta Portugalis.

Esimese astme kohtud (*tribunais judiciais de 1.ª instância*)

Esimese astme kohtud on üldjuhul piirkondlikud kohtud (*tribunais de comarca*). Nende pädevuses on õigusemõistmine kõigis asjades, mis ei kuulu muude kohtute pädevusse. Piirkondlikel kohtutel on nii üldine kui ka eripädevus.

Piirkondlikud kohtud jagunevad eri- või üldise pädevusega kolleegiumideks ning kohalikeks kolleegiumideks. Kolleegiumid on nimetatud nende pädevuse ja asukohajärgse kohaliku omavalitsusüksuse järgi.

Luu võib järgmise eripädevusega kolleegiume:

keskne tsiviilkolleegium (*central cível*);

kohalik tsiviilkolleegium (*local cível*);

keskne kriminaalkolleegium (*central criminal*);

kohalik kriminaalkolleegium (*local criminal*);

kohalik vähemtähtsate kuritegude kolleegium (*local de pequena criminalidade*);

kriminaaluurimiskolleegium (*instrução criminal*);

perekonna- ja alaealiste asjade kolleegium (*família e menores*);

töökolleegium (*trabalho*);

kaubanduskolleegium (*comércio*);

täiteasjade kolleegium (*execução*).

Järgmistel erikohtutel on ulatuslikum territoriaalne pädevus:

intellektuaalomandikohus (*Tribunal da Propriedade Intelectual*);

konkurentsi-, regulatsiooni- ja järelevalveasjade kohus (*Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão*);

merkohus (*Tribunal Marítimo*);

karistuste täideviimise kohus (*Tribunal de Execução das Penas*);

keskne kriminaaluurimiskohus (*Tribunal Central de Instrução Criminal*).

Eripädevusega kolleegiumid

Neist kolleegiumidest on eriti tähelepanuväärsed järgmised.

Keskne tsiviilkolleegium

Need kolleegiumid on pädevad:

menetlema tavamenetluses tsiviilõiguslikke tuvastushagisid, mille hind on üle 50 000,00 euro;

täitma üle 50 000,00 euro suuruste nõuetega tsiviiltäitemenetlustes tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud ülesandeid seoses piirkondadega, mille puhul pädevad kolleegiumid või kohtud puuduvad;

valmistama ette ja lahendama hagi tagamise meetmeid tema pädevusse kuuluvates asjades;

täitma muid neile seadusega pandud ülesandeid.

Perekonna- ja alaealiste asjade kolleegiumid

Nende kolleegiumide pädevusse kuuluvad **isikute perekonnaseisu ja perekonnaga seotud küsimustes** järgmised asjad:

abikaasadevahelised hagita menetlused;

abieluta kooselus olevate või ühises leibkonnas elavate isikute vahelised hagita menetlused;

kooselu lõpetamise, vara jagamise ja abielu lahutamise hagi;

ilmaliku abielu tühistamise või kehtetuks tunnistamise hagi;

tsiviilseadustiku (heaks kiidetud 25. novembri 1966. aasta dekreetseadusega nr 47344) artikli 1647 ja artikli 1648 lõike 2 alusel esitatud hagi;

abikaasade ja endiste abikaasade vahelised elatishagi ja elatismaksete sissenõudmine;

muud isikute perekonnaseisu ja perekonnaga seotud hagi.

Lisaks nimetatud pädevusele on neil kolleegiumidel ka kohtutele seadusega antud pädevus seoses inventuuriga kooselu lõpetamise, vara jagamise, abielulahutuse või ilmaliku abielu tühistamise või kehtetuks tunnistamise korral ning seoses asjakohaste seadustega hõlmatud vara jagamise erijuhtudega.

Alaealiste ja täiskasvanud lastega seotud asjades on kolleegiumid pädevad:

seadma eestkostet ja määrama vara valitsemist;

määrama isiku, kes teeb alaealise nimel tehinguid, ja üldise eestkostja, kes esindab kohtuväliselt alaealist, kelle üle teostatakse vanema hooldusõigust; otsustama lapsendamist;

reguleerima vanema hooldusõigust ja arutama sellega seotud küsimusi;

määrama elatismakseid alaealistele ja täiskasvanud või täieliku teovõimega alaealistele lastele, kellele on osutatud tsiviilseadustiku (heaks kiidetud 25. novembri 1966. aasta dekreetseadusega nr 47344) artiklis 1880, ning menetlema elatismaksete sissenõudmise hagisid;

määrama lapsendamist ootava alaealise paigutamise asendushooldusele;

otsustama lapsendamiseks valitud isiku suhtes edendamise- ja kaitsemeetme kohaldamise või kuni lapsendamiseni hooldusasutusse paigutamise;

otsustama hooldusperre paigutamise (*apadrinhamento civil*) ja selliseid otsuseid kehtetuks tunnistama;

lubama alaealise seaduslikul esindajal teha teatavaid toiminguid, kinnitama juba loata tehtud toiminguid ja tegema kingituste vastuvõtmisega seotud korraldusi;

otsustama rahalise tagatise, mille vanemad peavad oma alaealistele laste kasuks andma;

vanema hooldusõigust täielikult või osaliselt ära võtma või piirama, nagu on ette nähtud tsiviilseadustiku (heaks kiidetud 25. novembri 1966. aasta dekreetseadusega nr 47344) artiklis 1920;

tuvastama ametikult emadust ja isadust ning menetlema emaduse ja isaduse vaidlustamise hagisid ja tegema nende küsimustega seotud uurimisi; otsustama alaealise ees- ja perekonnanime üle, kui vanemad ei jõua kokkuleppele.

Lisaks nimetatud pädevusele on kolleegiumid pädevad tegema ka järgmist:

eestkoste või vara valitsemise korral eestkostja või vara valitseja tasu kindlaksmääramine; eestkostja, vara valitseja või perenõukogu liikme ametist vabastamise, tagasiastumise või tagandamise arutamine ja otsustamine; aruannete nõudmine ja hindamine, seadusliku hüpoteegi asendamise lubamine ning antud tagatise suurendamise ja asendamise otsustamine; eriesindaja määramine alaealise kohtuväliseks esindamiseks; eriesindaja määramine alaealise esindamiseks kõigis eestkostemenetlustes; lapsendamise muutmise, kehtetuks tunnistamine ja läbivaatamine; lapsendajalt aruannete nõudmine ja nende hindamine ning selle kindlaksmääramine, kui suur osa sissetulekust tuleb kulutada lapsendatu ülalpidamiseks; alaealiste laste kasuks antud tagatise suurendamise ja asendamise otsustamine; vanematelt aruannete nõudmine ja nende hindamine; muude eelmise loetelu punktides a–m osutatud menetlustega seotud küsimuste otsustamine.

Seoses **haridusliku eestkoste ja kaitse küsimustega** kuulub kõnealuste kohtute pädevusse järgmine:

lastekaitsega seotud asjade ettevalmistamine, menetlemine ja otsustamine; lastekaitsemeetmete kohaldamine ja vajaduse korral järelevalve nende rakendamise üle, kui laps või nooruk on ohus ja kui kaitsekomisjon ei saa sekkuda; haridusliku eestkoste uurimiseks vajalike kohtutoimingute tegemine; 12–16aastaste alaealiste toime pandud ja seaduse kohaselt kuritegudeks kvalifitseeruvate tegude hindamine eestkostemeetmete kohaldamise eesmärgil; eestkostemeetmete rakendamine ja läbivaatamine; eestkostemeetmete lõppenuks või kehtetuks tunnistamine; vabadusekaotuslikku karistust kandvate alaealiste suhtes distsiplinaarmedetmete kohaldamise otsuste peale esitatud kaebuste arutamine.

Töökolleegiumid

Töökolleegiumid arutavad tsiviil- ja muude asjade raames küsimusi, mis tulenevad tööandja-töötaja suhetest ning töölepingu sõlmimiseks loodud suhetest, on seotud tööõnnetuste ja kutsehaigustega ning tulenevad seaduse kohaselt töölepingutega võrreldavatest lepingutest ja praktikalepingutest, samuti streigiga seotud tsiviilasju.

Kaubanduskolleegiumid

Need kolleegiumid on pädevad järgmistes asjades:

maksejõuetusmenetlused ja spetsiaalsed saneerimismeetmed; hagid, milles nõutakse äriühingu asutamislepingu või põhikirja puudumise või tühisuse tuvastamist või selle kehtetuks tunnistamist; äriühingu õiguste teostamisega seotud hagid; äriühingu otsuste peatamise või tühistamise hagid; äriühingute sundlõpetamise hagid; Euroopa äriühingu põhikirja alusel loodud äriühingute likvideerimise hagid; valdusettevõtjate likvideerimise hagid; äriühingute registreerimise seadustikus osutatud hagid; krediidiastutuste ja finantsettevõtjate likvideerimise hagid.

Kaubanduskolleegiumide pädevuses on ka otsuste tegemine äriregistri pidajate tehtud korralduste vaidlustamise korral ning registripidajate poolt äriühingute sundlõpetamiseks või likvideerimiseks ellu viidud haldusmenetluste käigus tehtud otsuste vaidlustamise korral.

Täiteasjade kolleegiumid

Nende kolleegiumide pädevusse kuuluvad tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud tsiviiltäitemenetlused, välja arvatud need asjad, mis kuuluvad intellektuaalomandikohtu, konkurents-, regulatsiooni- ja järelevalveasjade kohtu, merekohtu, perekonna- ja alaealiste asjade kolleegiumide, töökolleegiumide ja kaubanduskolleegiumide pädevusse. Täiteasjade kolleegiumid täidavad ka kriminaalmenetlustes tehtud otsuseid, mida ei tohiks kriminaalmenetluse seaduse kohaselt teha tsiviilkohtus.

Ulatuslikuma territoriaalse pädevusega kohtud

Intellektuaalomandikohtud

arutavad asju, mis puudutavad järgmist:

hagid, mille nõude ese puudutab autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi; hagid, mille nõude ese puudutab tööstusomandit selle mis tahes seaduses sätestatud kujul; tööstusomandi seadustikus (*Código da Propriedade Industrial*) ja teistes kohaldatavates õigusaktides sätestatud patentide, täiendava kaitse tunnistuste, kasulike mudelite ja pooljuhttoodete topoloogiate kehtetuks tunnistamise ja tühistamise hagid ning vastuhagi menetluse esemeks olevate jooniste ja mudelite, kaubamärkide, logode, tunnustuste, päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste registreeringute kehtetuks tunnistamise või tühistamise taotlused; kaebused riikliku tööstusomandi instituudi (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P. - INPI, I. P.*) selliste otsuste peale, millega antakse või keeldutakse andmast mis tahes liiki tööstusomandi õigusi või mis on seotud üleandmist, litsentside või aegunuks tunnistamise või muude toimingutega, mis mõjutavad, muudavad või lõpetavad tööstusomandi õigusi; riikliku tööstusomandi instituudi poolt rikkumiste ja trahvidega seotud asjades tehtud otsuste või muude õiguslikult vaidlustatavate meetmete edasikaebamine ja läbivaatamine; hagid, mille nõude ese on seotud domeeninimedega; kaebused .pt domeeninimede registreerimise, registreerimisest keeldumise ja registreeringute pikendamise eest vastutava riikliku teadusanalüüsi sihtasutuse (*Fundação para a Computação Científica Nacional*) otsuste peale; hagid, mille nõude ese on seotud kauba- või ärinimedega; kaebused nende registrite ja notarite instituudi (*Instituto dos Registos e do Notariado, I. P. - IRN, I. P.*) otsuste peale, mis on seotud äri- ja kaubanimede vastuvõetavusega riikliku juriidiliste isikute registri (*Registo Nacional de Pessoas Coletivas*) õigusraamistiku alusel; hagid, mille alus on seotud ebaausa konkurents või tööstusomandit puudutavate ärisaladuste paljastamisega; tõendite kogumise ja säilitamise ning teabe andmise meetmed, kui need on vajalikud intellektuaalomandiõiguste ja autoriõiguse kaitseks.

Konkurents-, regulatsiooni- ja järelevalveasjade kohus

Muu hulgas arutab see kohus küsimusi, mis on seotud mitmete reguleerivate asutuste, nimelt konkurentsiameti (*Autoridade da Concorrência*), Portugali tsiviillennundusameti (*Autoridade Nacional da Aviação Civil*), Portugali Panga (*Banco de Portugal*) ja Portugali väärtpaberiturukomisjoni (*Comissão do Mercado de Valores Mobiliários*) poolt rikkumisjuhtumite korral tehtud õiguslikult vaidlustatavate otsuste, määruste ja muude meetmete edasikaebamise, läbivaatamise ja täitmisega.

Merekohtud

arutavad asju, mis puudutavad järgmist:

üldiste õigusnormide kohased hüvitised laevadele, paatidele ja muude veesõidukitele tekitatud kahju või nende kasutamisest merel tekitatud kahju eest; laevade, paatide ja muude veesõidukite ehitamise, remontimise ning ostu- ja müügilepingud, tingimusel et need veesõidukid on mõeldud kasutamiseks meresõidus;

mereveolepingud ning kombineeritud või mitmeliigilise veo lepingud;

jõe- või kanaliveolepingud sadamaid käsitlevale üldregulatsioonile (*Regulamento Geral das Capitánias*; heaks kiidetud 31. juuli 1972. aasta dekreetseadusega nr 265/72) lisatud tabelis nr 1 kindlaks määratud piirides;

meresõidus kasutamiseks mõeldud laevade, paatide ja muude veesõidukite prahtimis- või rendilepingud;

meresõidus kasutamiseks mõeldud laevade, paatide ja muude veesõidukite ning nende lastiga seotud kindlustuslepingud;

laevade või paatidega seotud hüpoteedid ja privileegid ning veesõidukite ja nende lastiga seotud tagatised;

laevade, paatide ja muude veesõidukite ning nende lastiga seotud erimenetlused;

kiireloomulised ajutiste meetmete kohaldamise menetlused, mis on seotud laevade, paatide ja muude veesõidukite, nende lasti, punkrikütuse ning laevade, paatide ja muude veesõidukite muu varaga, ning eeltaotlused sadamakaptenile toetada nende menetluste esemeks olevate esemete liikumist sadamast välja;

üldiste avariide ja eriavariidega seotud asjad, sealhulgas need, mis on seotud muude meresõidus kasutamiseks ettenähtud meresõidukitega;

mereabi ja -pääste;

pukseerimis- ja lootsimislepingud;

prügi eemaldamine;

tsiviilvastutus seoses mere ja muude veekogude reostamisega kohtute tööpiirkonnas;

kalapüügi meetodite või -vahendite või mereandide, molluskite ja vetikate kogumise meetodite või vahendite, meresõidul või kalapüügil kasutatavate ankrute, seadmete, relvade, varustuse ja muude esemete kasutamine, kaotamine, leidmine või omastamine ning nimetatud esemetega põhjustatud või neile tekitatud kahju;

merenduses üldkasutatavale varale tekitatud kahju;

laevadelt pärit ja kaldale uhutud prügi ning ookeanist pärit või tulnud ja merepõhjas või selle aluspinnasel lebavate või siseveekogudest tulnud või seal leiduvate esemete või jäätmete omand ja valdus, kui see pakub merenduse seisukohast huvi;

arestimine;

kõik kaubandusliku meresõidu õiguse üldised küsimused;

sadamakapteni poolt mereõiguse rikkumiste kohta tehtud otsuste peale esitatud kaebused.

Karistuste täideviimise kohus

See kohus jälgib täitmist ja valvab selle järele ning teeb otsuseid kohtuotsuses kindlaksmääratud karistuse või vabadusekaotusliku meetme muutmise, asendamise ja lõpetamise kohta pärast karistuse määramist. See kohus on pädev tegema järgmist:

määrama lisakaristuseks oleva väljasaatmise täitmise, tunnistama vanglakaristuse lõppenuks ja määrama lisakaristuseks oleva väljasaatmise enneaegse rakendamise;

tunnistama vanglakaristuse või seaduses kindlaksmääramata kestusega karistuse (*pena relativamente indeterminada*) või sundkorras ravisutusse paigutamise meetme lõppenuks;

tegema vahistamis-, kinnipidamis- ja vabastamismäärusi;

tegema otsuseid seaduste mittejärgimise kohta ja määrama vanglakaristuse kandmisest või kinnipidamismeetme rakendamisest tahtlikult täielikult või osaliselt kõrvale hoidnud süüdimõistetud isiku vara arestimise;

otsustama karistusregistrisse kantud asjaolude või otsuste ajutise tühistamise.

Keskne kriminaaluurimiskohus

See kohus korraldab kriminaaluurimist, teeb otsuseid karistuste kohta ja omab uurimispädevust, kui kuriteod pannakse toime eri apellatsioonikohtute (*Tribunais da Relação*) tööpiirkondades ning alati kui tegemist on järgmiste kuritegedega:

rahu- ja inimsusevastased kuriteod;

terroriorganisatsiooni kuulumine ja terrorism;

riikliku julgeoleku ohustamine, välja arvatud valimiskuriteod;

ebaseaduslik kauplemine narkootikumide, psühhotroopsete ainete ja narkootikumide lähteainetega, välja arvatud otsene turustamine tarbijale, ning

ebaseadusliku kauplemisega seotud kuritegelikku rühmitusse kuulumine;

rahapesu;

korruptsioon, omastamine ning pistise ja altkäemaksu võtmine;

pahatahtlik maksejõuetus;

majanduslikult sõltumatute avaliku sektori organisatsioonidega seotud haldusomavoli;

toetuse või laenu saamise või omastamisega seotud pettus;

organiseeritud majandus- ja finantskuriteod, eelkõige need, mis on toime pandud infotehnoloogia abil;

rahvusvahelised või piiriüleised majandus- ja finantskuriteod.

Viimati uuendatud: 04/10/2021

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.